

Beskrivelsen af de store ekspeditioner til Grønland, Centralasien og Nordafrika og ikke mindst den alt for sparsomme omtale af Knud Rasmussens og Haslund Christensens virke gør det klart, hvor meget der er blevet skåret fra ved at Høiris i så høj grad koncentrerer sig om Nationalmuseet og de ifølge ham selv nok så betydningsløse teoretiske bidrag til antropologien. Knud Rasmussens ganske vist måske mere eksistentielle end teoretiske forståelse for grønlandsk mytologi, kultur og mentalitet kunne faktisk have dannet grundlag for en analyse, der kunne have fået Høiris' afhandling til at være en undtagelse fra den af ham selv opstillede regel om at dansk antropologi ikke har nogen nævneværdig international betydning. Men Høiris har valgt at koncentrere kræfterne om de store navne i den professionaliserede danske antropologi, først og fremmest Gudmund Hatt og Kaj Birket-Smith.

De detaljerede referater af et utal af etnografiske afhandlinger giver faktisk et spændende og levende indblik i de for den nuværende generation af antropologer allerede temmelig eksotiske problemstillinger som optog sindene dengang evolutionismen, diffusionismen og kulturkredslæren var de dominerende paradigmer indenfor antropologien. Det giver masser af stof til eftertanke nu hvor der igen synes at være en tilnærmelse på vej mellem historie og antropologi. De korte biografiske noter er nyttige, men går ikke ud over hvad man ville vente at finde i et biografisk leksikon. Og det er faktisk synd i betragtning af, hvad en smule sympati og indlevelsesevne kunne have bragt for dagen af gode historier og anekdoter om for eksempel Gudmund Hatt og hans engagement under krigen eller Birket-Smith og hans rolle som videnskabsmand og etnograf i forhold til folk som Knud Rasmussen og Peter Freuchen.

Efter endt læsning sidder man tilbage med en usikker fornemmelse: det er faktisk ikke til at finde ud af, om glæden og fornøjelsen ved bogens til tider ligefrem spændende hovedafsnit kun skyldes lettelsen over, at det alligevel ikke blev så slemt som indledningen og konklusionen lægger op til.

Michael Harbsmeier

OLDTID OG MIDDELALDER

EKKEHARD ANER & KARL KERSTEN: Die Funde der älteren Bronzezeit des nordischen Kreises in Dänemark, Schleswig-Holstein und Niedersachsen.

IV: Südschleswig-Ost, Die Kreise Schleswig-Flensburg und Rendsburg-Eckernförde (nördlich des Nord-Ostsee-Kanals). V: Südschleswig-West, Nordfriesland (hertil mappe med 6 kort). VI: Nordschleswig-Syd, Tønder, Åbenrå og Sønderborg Amter. VII: Nordschleswig-Nord, Haderslev Amt (hertil mappe med 4 kort). Nationalmuseets forlag og Karl Wachholtz Verlag, Neumünster, 1978-84. Ialt 846 s. og 663 plancher. 675 + 675 + 732 + 880 kr.

Også tysk forskning har mærket krisen. Når man fra Fyn sprang til Sydslesvig var det for at fremme produktionen af de næste bind i denne imponerende kildeudgi-

velse ved at rykke nærmere basen – Kiel og Slesvig-museet. Der gik da heller ikke mere end 1 år mellem bind 3 og 4, og nu foreligger hele Slesvigs ældre bronzealder i disse 4 bind. Efter Slesvig og Ribe Amt fortsætter Kersten nu sydpå, så det kan desværre nok være mange år inden Danmarks ældre bronzealder er færdigpubliceret.

Man mærker, at Slesvig var en vigtig landsdel i oldtiden, fundmassen er langt større end på øerne. Her fremlægges stedfæstede fund med næsten 2500 broncer og 250 guldsager. Materialet er af meget uens karakter og værdi. Det er værd at bemærke, at disse fire bind er langt bedre ajour end de 3 første. Her er udgravninger fra indtil 1 år før udgivelsesåret kommet med. Det er flot klaret og gør værket langt bedre, fordi de nyere udgravninger rummer så meget mere information end de ældre. Ikke blot bedre oplysninger om gravene og om smykkernes og våbnenes placering i disse, men en rigdom af oplysninger om andre iagttagelser, konstruktioner ved gravene, indhegningsformer, marker og bopladser under højene. Her er faktisk samlet det bedste materiale om husfund fra ældre bronzealder. Det fremgår meget markant af fundbeskrivelserne, at sværd dominerer blandt de ældste fundrapporter, og at de for at det meste er forsvundne. Man har kun lagt mærke til de største genstande og de mest solide – og det var sværdene, samt guldringene, der jo var nemme at genkende. 107 sværd incl. nogle få spyd anføres således som tabte.

Til gengæld er fundene mindre iøjnefaldende ved de nyere gravninger. Man kan næsten sige, at jo nyere en udgravning er, jo mindre er oldsagerne, men jo fyldigere iagttagelserne (»Befunde«). I denne forbindelse vil jeg gerne fremhæve de aldeles fremragende registre, som værket bringer. De findes i bind III, V og VII og omfatter både almindeligt stednavneregister, et særligt for marknavne og højnavne samt sagregister, hvor man kan finde næsten alle ønskelige grupper, fra fibula med ringhoved, uldhue, kohorn, tingsted, ildspor i høj, dobbelgrav, »Ackerbett« o.m.a. Man kan godt finde mangler, men de er uhyre sjældne. Når man tænker på kvaliteten af registre i arkæologisk litteratur, hvis de overhovedet bringes, må man takke udgiveren, professor Kersten, for det store arbejde, der er lagt i disse registre. De gør de ellers noget overvældende bind let tilgængelige for såvel fagarkæologer indenfor bronzealderforskningen, som for enhver, der søger et bestemt træk/fænomen lokalt eller regionalt.

Der bør være mange, som kan få glæde af værket. Her er virkelig stof til mange slags studier. Der produceres da også allerede det ene universitetsspeciale efter det andet over dem, men mindre kan også gøre det. Man må ønske professor Kersten et godt helbred, så han kan færdiggøre den for dansk bronzealderforskning særdeles betydningsfulde serie.

Henrik Thrane